

Møte onsdag den 7. februar 2007 kl. 10 President: **T h o r b j ø r n J a g l a n d**

D a g s o r d e n (nr. 47):

1. Spørretime
  - muntlig spørretime

Presidenten: Representanten Trygve Slagsvold Vedum, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

S a k n r . 1

Spørretime– *muntlig spørretime*

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende statsråder vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Dag Terje Andersen
- statsråd Bjarne Håkon Hanssen
- statsråd Terje Riis-Johansen

Presidenten vil her presisere at det dreier seg om Dag Terje Andersen som nærings- og handelsminister, i henhold til det brevet som vi har fått fra Statsministerens kontor.

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Siv Jensen.

Siv Jensen (FrP) [10:02:07]: Jeg har et spørsmål til arbeids- og inkluderingsministeren.

Nå kan vi daglig se og lese i nyhetene om nok en intern krangel mellom regjeringspartiene, og denne gangen gjelder det ny utlendingslov. Det siste vi har hørt i mediene, er at Regjeringen nå ikke vil komme med denne loven før i juni på grunn av intern uenighet mellom regjeringspartiene. Det er jo litt spesielt at vi kan høre alle disse nyhetene i mediene, mens Stortinget åpenbart ikke får seg forelagt denne saken som Regjeringen lenge har varslet, og hvor det nå ser ut til å være interne krangler som er årsaken.

I Dagsavisen i dag sier SV at diskusjonen om 21-års aldersgrense nå er lagt politisk død, mens statsråden fortsatt vurderer det såkalt omstridte forslaget. Men det er nå engang slik at i en ny utlendingslov er det mange viktige spørsmål som i hvert fall Fremskrittspartiet venter på at Regjeringen skal avklare. Det er selvsagt spørsmålet om tvangsekteskap, det er saksbehandlingstid for asylsøkere som kommer til Norge, det er om det er mulig for Regjeringen å opprette lukkede mottak for identitetsløse asylsøkere i stedet for som i dag, at de vandrer fritt rundt i det norske samfunn. Det er spørsmål om kjønnslemlestelse, og det er også etter hvert blitt et økende problem med falsk alder på mange som kommer til Norge.

Mitt spørsmål til statsråden er: Kan statsråden nå garantere at sak om ny utlendingslov kommer til Stortinget

på en slik måte at Stortinget rekker å behandle denne svært viktige loven før sommeren?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:04:00]: Det er mange ting å kommentere i innlegget, men la meg først svare på spørsmålet.

Saken legges fram for Stortinget i juni. Det skulle vel tilsi at da må i hvert fall Stortinget jobbe ekstremt raskt hvis de skal kunne få behandlet den før sommeren. Nå er saken kommet dit at jeg i disse dager har sendt saken på det som kalles departementsmessig foreleggelse, altså at den nå sendes rundt i regjeringssystemet for en siste runde. Det betyr at proposisjonen er ferdig. Alle avklaringer er tatt, med ett unntak, som vi bevisst har valgt å utsette – både fordi det er politisk diskusjon om det og fordi vi synes det er vanskelig å konkludere på hva slags tiltak som faktisk vil virke – og det er spørsmålet om tvangsekteskap.

For øvrig har vi konkludert politisk i alle spørsmål i Regjeringen når det gjelder utlendingsloven. Det er slik at en departementsmessig foreleggelse og en lovteknisk gjennomgang i Justisdepartementet av en proposisjon som er på 660 sider, tar litt tid. Derfor kommer den først i juni.

Vi skal i løpet av den tiden saken er på foreleggelse, gjøre ferdig diskusjonen om tiltak mot tvangsekteskap, slik at det fases inn i sluttbehandlingen og blir en del av den loven som legges fram i juni. Det betyr at Stortinget deretter selvfølgelig har full mulighet til å gjøre med det det Stortinget ønsker å gjøre. Jeg tror ikke at jeg skal blande meg borti hvordan Stortinget legger opp behandlingen av proposisjonen.

Det betyr jo at det har vært krevende saker. Det er juridisk vanskelige saker. Det er faglig vanskelige saker. Det er politisk vanskelige saker. De fleste saker er slik at det er argumenter for og imot, men vi har altså jobbet oss gjennom hele spekteret av utlendingsfeltet og konkludert på alle områder. Vi kommer også til å greie å konkludere på tiltak mot tvangsekteskap og legge fram loven i juni.

Siv Jensen (FrP) [10:06:04]: Jeg skjønner at en lov som nå altså er helt ferdig, må man bruke ytterligere fire måneder på å ferdigbehandle i Regjeringen før man kan legge den frem for Stortinget. Det får være Regjeringens privilegium.

Men statsråden svarte ikke på spørsmålet om det er slik at SV har rett i at aldersgrensdebatten nå er lagt død. Hvis man skal tro på det som SV sier i Dagsavisen i dag, er altså dette ikke lenger et tema i Regjeringen. SV har vunnet frem, og man skal ikke lenger ha en aldersgrense mot tvangsekteskap. Det vil jeg veldig gjerne at statsråden svarer på.

Hvis Regjeringen nå velger å utsette dette spørsmålet, slik at Stortinget ikke får tatt stilling til dette før sommerferien, så vet vel også statsråden at sommerferien er en tid da det inngås mange tvangsekteskap, og da mange unge jenter gruer seg fordi de ikke har noe vern i Norge mot dette.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:07:06]: Grunnen til at jeg ikke svarte i første runde, er at det jo ikke var spørsmålet. Jeg svarte på spørsmålet, og det vil jeg tro at representanter setter pris på.

Jeg tror nok også at Siv Jensen vil gjøre seg den erfaringen, hvis hennes drøm om at hun en dag inntar regjeringskontorene, går i oppfyllelse, at fra en proposisjon er politisk avklart til den har vært igjennom kvalitetssikringen, bl.a. med lovteknisk gjennomgang i Justisdepartementet, tar det litt tid. Det er en erfaring jeg ikke ønsker at Jensen skal få, men det er i hvert fall en erfaring vi som er der, har fått med oss.

Til det siste: Det er slik at i spørsmål om tiltak mot tvangsekteskap, er det ulike politiske oppfatninger i regjeringspartiene. Vi holder fortsatt alle muligheter åpne med hensyn til om vi skal bruke utlendingsloven, og i så fall på hva slags måte. Hvis vi skal bruke den, er det fortsatt i et av de alternativene som ligger på bordet, diskusjon om en aldersgrense. Men vi har også andre alternativ, alternativ som kanskje kan virke vel så godt som en aldersgrense kan gjøre.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Peter Skovholt Gitmark.

Peter Skovholt Gitmark (H) [10:08:22]: Dessverre er ikke en ny utlendingslov det eneste som tar lang tid i Regjeringen. Det er gjennom media også varslet at det kommer en melding om arbeidsinnvandring. Vi har en situasjon i Norge med skrikende behov for ny arbeidskraft inn i markedet, og vi ser en statsråd som både driver saksbehandling gjennom media, og som også drøfter svært mye av den interne uenigheten som finnes i Regjeringen, gjennom media.

De tingene vi trenger å få på plass i forhold til arbeidsinnvandring, er enten klarlagt fra den forrige regjeringen eller gjennom forslag som allerede er kjent. Mitt spørsmål til statsråden blir derfor: Hvorfor ikke bruke det eksisterende regelverket og lovverket? Og hvorfor ikke se på Høyres elleve forslag i representantforslaget om arbeidsinnvandring, istedenfor å dra på studieturer, istedenfor å drive med saksbehandling eksternt i media? Nå er tiden kommet for å levere. Ønsker statsråden å gjøre det?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:09:29]: Jeg er selvfølgelig veldig uenig i den virkelighetsbeskrivelsen som spørrener gir. Jeg mener det er viktige politiske spørsmål som den forrige regjeringen overhodet ikke tok tak i, og som det derfor er viktig at vi tar tak i nå. Ett av de spørsmålene er f.eks. om Norge som nasjon skal ha en aktiv strategi knyttet til arbeidsinnvandring utenfor EØS. Skal vi gå ut utenfor EØS sammen med f.eks. norsk næringsliv for å søke etter arbeidskraft? Det har vi ingen politikk for, ingen tradisjon for, i Norge. Jeg mener det er veldig viktig at vi har en politisk grundig prosess når vi reiser det temaet. Den forrige regjeringen gjorde det ikke. Vi gjør det, og vi gjør det i form av en stortingsmelding som kommer til Stortinget når den er ferdig.

For øvrig har jeg selvfølgelig registrert de forslagene som Høyre har fremmet. Jeg mener f.eks. at det å fjerne overgangsordningene i forhold til de EU-landene som ble medlemmer i 2004, på ingen måte vil virke slik som Høyre tror det vil virke. Derfor er jeg veldig kritisk til at Høyre har sett svaret på de utfordringene vi har i arbeidsmarkedet, og derfor jobber vi videre.

Presidenten: May-Helen Molvær Grimstad – til oppfølgingsspørsmål.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [10:10:49]: Kristeleg Folkeparti tok i fjor initiativ til å få på plass eit utlendingslovverk som særbehandlar barn. Barn i asylmottak blir frårøva moglegheita til å ha ein god barndom når asylprosessen tek lang tid. Deira barndom er sett på vent. Det er vanskeleg å gi ein god skulegang og ei god oppfølging av helseproblema. Mottaka skal vere mellombels butilbod og er ikkje lagde til rette for å vere ein bustad som barn og foreldre skal bli i over lang tid. Men det viser seg at det er mange barn og familiar som blir sitjande i fleire år på asylmottak.

Etter at Stortinget behandla Kristeleg Folkepartis forslag, har departementet sendt ut på høyring ei regelendring med sikte på å leggje sterkare vekt på barnas situasjon når opphaldsløyve skal vurderast. Utlendingslova er utsett på nytt. Kan statsråden seie om det vil ha konsekvensar for dette arbeidet? Kristeleg Folkeparti er utolmodig av omsyn til barna. Når vil ei regelendring vere på plass?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:11:58]: Nå er jeg jo klar over det engasjementet som Kristelig Folkeparti – sammen med flere – har knyttet til denne saken. Det var jo et Dokument nr. 8-forslag fra Bjørg Tørresdal og Jon Lilletun som dannet utgangspunktet for de vedtak Stortinget gjorde, og som vi har fulgt opp i ettertid. Som spørrener sier, har vi hatt en forskrift ute på høring. Denne høringsrunden er nå avsluttet. Vi holder på å gjennomgå høringsuttalelsene, og vi kommer til å iverksette den forskriften i løpet av våren.

Presidenten: Odd Einar Dørum – til oppfølgingsspørsmål.

Odd Einar Dørum (V) [10:12:39]: Når det gjelder tvangsekteskap, tror jeg Venstre vil gi statsråden det synspunkt at man ikke skal tenke kollektivistisk, men tenke individ, og da finnes det mange gode eksempler som treffer rett uten å skjære alle over én kam.

Mitt spørsmål går nettopp på at mennesket skal ses som menneske, enten det gjør godt eller dårlig. Jeg håper ikke vi skal måtte vente på en ny utlendingslov når det er slik at en bestemor fra Bosnia nektes besøksvisum til Norge med den begrunnelse at hun får stor tilknytning til Norge fordi sønnene hennes er her, mens de samme argumentene faktisk ville gitt henne familiejenforening. Damen har ikke noe lyst til å dra til Norge, for hun har noen hun tar seg av i Bosnia. Dette blir jo helt galt.

Jeg står her med en henvendelse om det som Stortinget har vært sympatisk til, nemlig kjærlighetsvisum, det at unge mennesker kan finne ut om de egentlig vil være sammen. Det gir dem ingen andre rettigheter, men regelverket er så rigid at man ikke ser menneskene.

Jeg håper at statsråden i sin tenketid, mens vi venter på utlendingsloven, ser på disse visumbestemmelsene, som er åpenbart urimelige overfor en gammel bestemor som vil se sine sønner før hun dør, og unge mennesker som vil finne ut om kjærligheten er ekte eller ikke, og som ikke vil tulle med regelverket. Det må ikke bli slik at regelverket går foran fornuftige menneskelige hensyn. Da er det byråkratiet som vinner, og ikke det som jeg oppfatter som statsrådets vilje til å tenke humanistisk.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:13:50]: La meg starte med å si at når det gjelder visumregelverket, har ikke jeg gjort en eneste endring på det etter at jeg kom i departementet. Det visumregelverket vi har nå, er nøyaktig det samme som da Dørum selv satt i regjering. I så måte møtes jeg vel da med kritikk fra andre for at dette området viderefører den forrige regjeringens politikk. Så i den grad det er urimelig i dag, var det urimelig den gangen Dørum selv var statsråd.

Det er selvfølgelig slik, som jeg har sagt i Stortinget før, at utfordringen knyttet til visumregelverk er at det er de få som ødelegger for de mange. Det er et dilemma for oss. De få som prøver å lure oss, gjør at vi må ha en politikk som er mer restriktiv enn det jeg tror både jeg og Dørum ønsker. Det er et dilemma som ikke minst er knyttet til at vi hele tiden blir forsøkt lurt. Det er noe vi jobber konstant med, og jeg kan i hvert fall forsikre Dørum om at jeg føler at vi har det samme utgangspunktet for den jobbingen.

Presidenten: Christian Tybring-Gjedde – til oppfølgingsspørsmål.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [10:15:12]: Jeg ønsker å følge opp to uklare svar som statsråden gav på spørsmål fra representanten Siv Jensen.

For det første spørsmålet han ikke gav svar på: Vurderer Regjeringen å opprette lukkede mottak for asylsøkere? Og: Er det slik at Kristin Halvorsen tar feil når hun sier at debatten om 21 års aldersgrense for henting av ektefelle i opprinnelseslandet er lagt død?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:15:39]: Vi skal gå ut og fortelle om Regjeringens konklusjoner den dagen vi legger fram utlendingsloven. Vi er nå i en fase der vi kvalitetssikrer alt vi har gjort, og alt vi har konkludert med.

Til spørsmålet om lukkede asylmottak: Hvis det med det menes at man tar sikte på at man etter at folk f.eks. har fått endelig avslag på en asylsøknad, og i påvente av utreise, skal arrestere dem og putte dem i lukkede mottak/fengselsliknende tiltak, er ikke det en del av Regjeringens politikk. Jeg vet at Fremskrittspartiet er uenig i det, men jeg mener dypt og inderlig at vi har veldig god dokumen-

tasjon på at det vil være klart i strid med grunnleggende menneskerettigheter som Norge er forpliktet til å følge. Slik sett er jeg stolt av å bo i et land som sier at f.eks. Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen følger vi fullt ut.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Martin Engeset (H) [10:17:00]: Mitt spørsmål går til arbeids- og inkluderingsministeren.

Mangelen på arbeidskraft er akutt, og begynner virkelig å bli kritisk. Dette gir press på priser og lønninger og stigende renter. Da er det ubegripelig for meg at vi har en regjering og en statsråd som virker som han er helt ute av stand til å handle. I stedet bidrar Regjeringen aktivt til å forverre problemene – ved å gjøre det dyrere for bedriftene å ha eldre arbeidstakere ansatt, ved aktivt å forsvare en AFP-ordning som eksporterer friske og arbeidsføre mennesker ut av arbeidslivet i ekspressfart, og ved å gjøre det ulovlig for bedriftene å gi ungdom en sjanse på arbeidsmarkedet ved å tillate midlertidige ansettelser.

I tillegg ser vi at sykefraværet ligger på et meget høyt nivå, og at antall uføretrygdete stiger. Jeg hører at statsråden er stolt av å bo i Norge. Det er gjerne slik i den politiske debatt i Norge at vi liker å skryte av at Norge er verdens beste land å bo i. Men samtidig tillater vi altså at nærmere 800 000 mennesker i arbeidsfør alder står utenfor arbeidslivet. Akkurat det er i hvert fall ikke mye å skryte av, heller ikke at det for mange er mer lønnsomt å gå på trygd enn å være i jobb, eller at det for store grupper nesten ikke lønner seg å jobbe. Det er direkte skammelig og definitivt ikke mye å skryte av eller være stolt over. Skal vi lykkes med å skaffe nok kompetent arbeidskraft til privat og offentlig sektor, må vi både mobilisere kraftig fra vår egen arbeidskraftsreserve og innta en langt mer offensiv holdning til arbeidsinnvandring.

Problemet er her nå og krever handling nå. Hva vil statsråden gjøre helt konkret bortsett fra å reise på utenlandsstudieturer, tenke høyt i media og varsle stadig nye stortingsmeldinger? Hvilke tiltak ønsker statsråden å sette inn nå, i 2007, som vil virke i 2007?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:19:00]: Jeg er faktisk litt overrasket over innfallsvinkelen på spørsmålet. Ja, jeg er stolt over å bo i Norge. Det tror jeg Engeset er også.

En av grunnene til at jeg faktisk synes at det er interessant å drive med politikk i Norge, er at vi på noen veldig viktige områder faktisk har en ganske bred enighet om hva som trengs for å få gjort viktige endringer i det norske samfunnet. Noen av de største utfordringene vi nå står overfor, er å lykkes bedre i å få flere av dem som er i arbeidsfør alder og som ikke deltar i arbeidslivet, til å delta i arbeidslivet. Derfor følger denne regjeringen på mange måter det samme hovedsporet som den forrige regjeringen. Derfor er det på disse områdene vi nå er i ferd med å gjennomføre de aller største samfunnsreformene. Derfor har vi vedtatt NAV-reformen, som er en av de største omorganiseringene vi noen gang har stått overfor, nettopp

fordi vi er nødt til å løse utfordringene med å få flere i arbeid, færre på stønad, bedre enn vi har gjort før. Det har vi vært enige om. Forslaget ble fremmet i Stortinget, den forrige meldingen ble lagt fram av Bondevik II-regjeringen, og den følges nå opp av oss.

Vi er enige om at vi må gjennomføre en pensjonsreform som stimulerer folk til å stå lenger i jobb. Det arbeidet har gått som en stafettpinne fra Stoltenberg I-regjeringen til Bondevik II-regjeringen og nå til Stoltenberg II-regjeringen. Derfor har jeg fulgt opp Stortingets ønsker om en omlegging av velferdspolitikken og lagt fram stortingsmeldingen om arbeid, velferd og inkludering. Vi tar nå svære grep overfor hele velferdsforvaltningen, både innretningen av velferdspolitikken og organiseringen av Velferds-Norge. Det er de største reformene dette samfunnet har jobbet med på år og dag, kanskje med unntak av helsereformen. Å prøve nå å beskrive virkeligheten som at vi gjør noe dramatisk annet enn det dere ville ha gjort, er faktisk feil. Det er veldig uheldig for norsk politikk at man prøver å beskrive virkeligheten på denne måten.

Martin Engeset (H) [10:21:12]: Felles for alt det statsråden ramset opp nå, er nemlig at det er tiltak som vil virke på sikt. Jeg husker en tidligere kjent parlamentariker fra statsrådets eget parti som sa: Folk et ikkje på sikt, dei et kvar dag. Det er noe med at Regjeringen prater, Regjeringen utreder og Regjeringen varsler stortingsmeldinger, men man løser ikke et akutt problem her og nå i 2007 ved å varsle stortingsmeldinger som kommer neste år.

I dag hørte vi på NRK Dagsnytt at én av fire AFP-pensjonister ønsker seg tilbake til arbeidslivet og angrer på at de gikk ut i en AFP-tilværelse. Hva har statsråden tenkt å gjøre med det? Har han tenkt å legge forholdene til rette slik at de som vil og kan bidra med sin arbeidskraft, faktisk får lov til å kunne kombinere arbeid og trygd på en helt annen måte enn hva som i dag er mulig?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:22:10]: Veksten i antall uføre er mindre i 2006 enn i 2005. Så hvis det hadde vært noen slike «quick wins», liksom «bare gjør det», hadde vel dere gjort det da dere satt med regjeringsmakt? Det skjedde ikke da, og grunnen til at vi ikke greier å gjøre det nå, er at det ikke finnes slike kjappe snarveier. Vi må ta det gjennom de store reformene, og derfor er ikke f.eks. NAV-reformen noe vi bare planlegger og skriver meldinger om. I fjor, 1. juli, ble Arbeids- og velferds-etaten etablert, i fjor, 1. juli, kom NAV på plass i alle fylker, i fjor, utover høsten, fikk alle landets fylker NAV-kontor. I år etablerer vi 120 NAV-kontor. Vi jobber med det hver eneste dag. Det er jo nettopp på grunn av erfaringene med AFP at vi har lagt fram en stortingsmelding om pensjon, der vi skisserer hvordan Regjeringen ønsker at framtidens AFP skal se ut, og der vi legger opp til et samarbeid med partene i arbeidslivet slik at vi får på plass en ny AFP-ordning i forkant av hovedtariffoppgjøret i 2008, som fullt ut gjør det mulig å kombinere arbeid og pensjon. Det er jo fordi virkeligheten er som den er, at vi faktisk gjør konkrete ting.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Erna Solberg.

Erna Solberg (H) [10:23:36]: Jeg synes det er ryddig at statsråden sier at man når det gjelder de langsiktige tiltakene, følger opp den forrige regjeringens politikk. Det er ikke så vanlig å høre fra statsråder som faktisk gjør det, men som ofte skryter på seg noe annet i debatten.

Vi er i en økonomisk situasjon nå som er annerledes enn den som den forrige regjeringen var i. Vi har en overopphetet økonomi, og hver gang finansministeren blir spurt om den stigende renten, svarer hun at hun ikke vet hva hun skal gjøre med de offentlige utgiftene neste år, fordi det avhenger av hvilken tilgang vi har på arbeidskraft.

Statsråd Hanssen er altså minister for tilgangen på arbeidskraft, og mitt spørsmål er: Hva gjør man i dag for å bedre tilgangen på arbeidskraft? Vi har fremmet et forslag som Regjeringen er enig i, men som den ikke vil gjennomføre før etter pensjonsreformen, nemlig å gjøre noe med 67–70-problematikken, altså at eldre opplever at de ikke tjener noe på å jobbe etter at de er fylt 67 år. Vil statsråden gjøre noe med det nå? Vi trenger noen tiltak som virker nå. Hvis ikke blir renten høyere, og vi får mindre tjenester i offentlig sektor, for effekten av pengene blir mindre.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:24:50]: Jeg er selvfølgelig uenig med Erna Solberg i at vi ikke gjør noe nå. Vi har lagt til rette for å jobbe aktivt ute i Europa, slik at vi nå har en arbeidsinnvandring på et veldig høyt nivå. Det er nødvendig for å ta av for det presset som er i det norske arbeidsmarkedet nå. Derfor har vi pr. i dag om lag 50 000 arbeidstillatelser for enkeltpersoner som er gyldige i det norske arbeidsmarkedet, i tillegg til at vi har en betydelig tjeneste- og arbeidsinnvandring.

Så har vi en satsing på arbeidsmarkedstiltak for å mobilisere den delen av arbeidslivet som er enten ordinære ledige eller yrkeshemmede, som er på et langt høyere nivå enn under den forrige regjeringen. Vi opplever nå at vi har lavere ledighet og et høyere nivå f.eks. når det gjelder tiltak for yrkeshemmede, enn det som dere hadde da ledigheten var høyere enn den er i dag. Så det å si at vi ikke satser på arbeidsmarkedet, blir en beskrivelse av egen politikk som fører til at den kommer i et merkelig lys, føler jeg. I tillegg til at vi satser på arbeidsmarkedet og på arbeidsinnvandring, satser vi jo nå nettopp systematisk på de langsiktige tiltakene som vi har tro på.

Presidenten: Presidenten må minne om at talen skal gå via presidenten, og at taletiden skal overholdes.

Kenneth Svendsen – til oppfølgingsspørsmål.

Kenneth Svendsen (FrP) [10:26:20]: Jeg skal komme med et par tiltak som kan gi øyeblikkelig virkning. For øvrig anbefaler jeg å lese Fremskrittspartiets forslag til statsbudsjett. Der står det mange gode løsninger som ville ha fått folk raskt i arbeid, bl.a. at man kuttet ut avkortningen fra 67 til 70 år.

Et annet viktig tiltak for å få flere folk i arbeid, gjelder dem som i dag står i helsekø og venter på en operasjon eller behandling, og som ikke får det. I forbindelse med IA-avtalen er det bevilget 600 mill. kr for å få dette i gang. I henhold til svar fra statsråden i januar er altså ingenting på plass foreløpig. Det betyr at de ikke vet hvor de skal behandles. Skal de behandles på private institusjoner, eller skal de behandles på helseforetakene? Hvis de behandles på helseforetakene, skal de da skyve dem som står i kø i dag, lenger ut i køen? Derfor er det særdeles viktig at vi får i gang dette. Når kan vi begynne å behandle disse pasientene, slik at de raskt kommer seg ut i arbeid igjen?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:27:23]: Jeg vil tro at representanten er enig i, ikke minst siden han kommer fra Fremskrittspartiet, at når man skal bruke 500–600 mill. kr i dette markedet, så er det en god del av dette som skal ut på anbud, slik at alle, også private tilbydere, får anledning til å delta i det arbeidet. Derfor gjennomfører vi nå i Arbeids- og velferdsetaten en anbudsprosess. Da følger vi et anbudsregelverk med tidsfrister som gjør at det tar litt tid å få anbudene utlyst, gått igjennom, vedtatt og satt i gang. Men det er jo et interessant signal hvis Fremskrittspartiet mener at vi bare skal bruke de pengene over offentlig sektor, og f.eks. ikke bruke private tilbydere og ikke ha anbudsprosesser. Hvis det er signalet, er jeg ikke sikker på om det er mulig å gjøre det, men vi skal i hvert fall vurdere å droppe alt som heter anbud, og gå raskere på.

For øvrig vil de første pasientene innenfor helsesektoren bli behandlet ved hjelp av disse pengene i mars.

Presidenten: Dagfinn Høybråten – til oppfølgings-spørsmål.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:28:33]: La meg først gi statsråden honnør for en veldig skikkelig oppfølging av både NAV-reform, pensjonsreform og velferdsmelding. Men vi har en skrikende mangel på arbeidskraft i dette landet, og da er det et stort paradoks at vi samtidig opplever at funksjonshemmede, eldre og innvandrere stenges ute fra arbeidsmarkedet.

I dagens Vårt Land kan vi lese om May Britt Haug, svaksynt og topputdannet. Hun har søkt 40 jobber, men får ingen, og det i en situasjon hvor nettopp hennes kompetanse burde være etterspurt. Da er jeg enig med dem som har sagt at det er greit med de store grepene, de skal virke på sikt, men spørsmålet er hva statsråden vil gjøre i forhold til å fjerne dette store paradokset at landet trenger denne arbeidskraften, vi trenger kompetansen – vi trenger kanskje en litt annen kompetanse, men vi kan ikke se på at mennesker i Norge som ønsker å jobbe, ikke får jobb, mens arbeidslivet virkelig trenger dem.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:29:39]: Når representanten Høybråten nå bruker eksempler med innvandrere, funksjonshemmede osv., har jeg også lyst til å vise til noen medieoppslag i dag, som går på alle de tiltakene

som Regjeringen har gjort for å mobilisere flere innvandrere inn i arbeidsmarkedet, ikke minst i forhold til å bruke statlig sektor veldig offensivt. Vi hadde et møte med en rekke statlige bedrifter i går, der det også ble lagt fram en evalueringsrapport om de effektene vi har fått ut av tiltak vi iverksatte i fjor for å få flere innvandrere inn i arbeidsmarkedet, og for å bruke statlig sektor som et virkemiddel. Der er det gode resultater. Det viser at vi også jobber systematisk på kort sikt.

Jeg er enig med Høybråten i at vi sliter med å få effekt når det gjelder utfordringen knyttet til funksjonshemmede. Men det som genuint er løsningen på den utfordringen, er jo på mange måter å bruke arbeidsmarkedstiltak, arbeidsmarkedspolitikken, som Høybråten kjenner godt, på samme offensive måte overfor de gruppene som overfor andre grupper som sliter i arbeidsmarkedet.

Presidenten: André N. Skjelstad – til oppfølgings-spørsmål.

André N. Skjelstad (V) [10:30:53]: Jeg er enig med statsråden i at NAV er rammeverktøyet, men man er nødt til å fylle på med noe annet også. Venstre har bl.a. fremmet forslag om mer fleksibilitet i forhold til arbeidsmarkedet, midlertidige ansettelse, større grad av fleksible ordninger og fjerning av overgangsordninger.

Jeg ser at statsråden har vært på studietur i Canada. Da lurer jeg på: Er det slik at det kanskje er mer fleksible ordninger og litt mer liberale regler der – som kanskje er svaret for å få en økt og bedret tilgang på arbeidskraft også i Norge?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:31:32]: Det var ikke det som var i fokus i Canada. Det var den massive arbeidsinnvandringen. Jeg tror at det er viktig å lære en del av erfaringene i Canada, uten at det automatisk fører til at vi skal kopiere alt.

Ett eksempel som ofte brukes her, er at vi kan gjøre noe ved – som Venstre også foreslår – å fjerne overgangsordningene. Jeg tror det vil virke stikk motsatt. Jeg tror at noe av grunnen til at vi greier å rekruttere så mye arbeidskraft, f.eks. fra Polen, er at arbeidstakere i Polen vet at dersom de kommer til Norge, er sjansen ganske stor for at de får ordnede arbeids- og lønnsvilkår. Det gjør at vi har mye større tilgang på arbeidskraft f.eks. fra Polen enn svenskene har, som ikke har overgangsordninger. Det er jo ikke slik at de landene som har overgangsordninger, ikke får arbeidskraft, mens de landene som ikke har det, får arbeidskraft. Erfaringene med overgangsordninger i Norge er at vi får flere arbeidsinnvandrere fra f.eks. Polen enn de aller fleste land i Europa gjør.

Presidenten: Vi går over til neste hovedspørsmål.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [10:32:48]: Fleire tidligere oljearbeidere har gjennom det siste året kontaktet meg. De har fortalt urovekkende historier om store helseplager etter mange års arbeid i petroleumsnæringen. Kreft, MS-lignende symptomer, kraftige hudreaksjoner

(Woie Duesund)

og depresjoner er stikkord som beskriver noe av det disse menneskene sliter med. Disse møtene har gjort sterkt inntrykk på meg.

Det er viktig å sikre tidligere oljearbeidere en forsvarlig behandling. Mange har formidlet at det er svært vanskelig å dokumentere at helseplagene er yrkesrelaterede. Det forklares med at oljeselskapene ikke gir god informasjon om hvilke kjemikalier den enkelte har vært utsatt for. Derfor utfordret jeg statsråden i spørretimen sist uke om å nedsette en granskningskommisjon. Min utfordring ble feid til side. Statsråden uttalte at selskapene framskaffer informasjon av høy kvalitet, og opplyste at dette også er bekreftet av de yrkesmedisinske avdelingene. Når alvorlige bekymringer om å holde tilbake giftinformasjon tilbakevises på en slik kategorisk måte, forutsetter jeg at det bygger på grundige undersøkelser. Overraskelsen ble derfor stor da jeg dagen etterpå kunne lese i media at lederne ved de arbeidsmedisinske sentrene tok kraftig avstand fra statsrådets virkelighetsbeskrivelse. Avdelingssjef Aasen ved Haukeland uttalte:

«Det er en mulighet for at tidligere Ekofiskarbeidere allerede har fått negativ arbeidsmedisinsk utredning fra oss, tuftet på et for tynt grunnlag.»

Med dette som bakgrunn vil jeg spørre om statsråden ønsker å korrigere informasjonen til Stortinget om oljeselskapenes samarbeidsvilje i saker som gjelder alvorlige helseskader hos tidligere oljearbeidere.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:34:48]: For det første er jeg veldig enig med Åse Gunhild Woie Duesund i at dette er en viktig sak. La meg bare si at det handler ikke bare om oljeindustrien. Jeg tror det er veldig viktig at vi er klar over at vi også i landbasert industri har en historie der folk ofte har blitt eksponert for kjemikalier, uten at vi har full oversikt over hva de har blitt eksponert for, og at vi dermed også i landindustrien, kanskje i vel så stor grad som i olje- og offshoreindustrien, har denne type problematikk.

Så konkret til spørsmålet. Jeg tror at det er veldig viktig at vi er klar over at det er en forskjell mellom hvorvidt f.eks. ConocoPhillips, som var temaet i det aktuelle møtet, utleverer den informasjon de faktisk har – altså ikke hemmeligholder informasjon – og, den andre delen av spørsmålet, hvorvidt de faktisk har informasjon. Er problemet mangel på tilgang på eksisterende informasjon, eller er problemet mangel på informasjon om hva som var situasjonen for 35 år siden?

Nettopp med basis i spørsmålet i Stortinget forrige onsdag, og med basis i de skriviene som var i Dagbladet.no etter den tid, hadde jeg på mandag et møte med de yrkesmedisinske avdelingene på Haukeland og i Telemark, der Tor B. Aasen og Anne Kristin Møller Fell var til stede. De bekreftet da min historie direkte i møte med meg. Det som er faktum, er at det har vært utfordringer knyttet til ConocoPhillips med hensyn til å få ut informasjon, men etter det møtet som var i desember, som jeg refererte til i mitt svar, sier de at de nå har klart inntrykk av og tillit til at de får ut tilgjengelig informasjon. Men både

vi, ConocoPhillips og de yrkesmedisinske avdelingene er enige om at det er et problem at ikke all informasjon er tilgjengelig. Det er for mye vi ikke vet.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [10:36:57]: Jeg er glad for at statsråden har nyansert sine uttalelser noe, og at han også har hatt møte med representanter for yrkesmedisinsk avdeling.

Statsråden har bl.a. informert Stortinget om et prosjekt som kartlegger dagens kunnskap om gifteksponering. Sist uke uttalte han at det var håp om at disse tiltakene vil bidra til økt kunnskap om hvordan arbeidsmiljøsituasjonen har vært – og er – på norsk sokkel. Jeg synes det er for passivt bare å satse på tiltak som gir håp om kunnskap. Myndighetene må iverksette tiltak som faktisk bidrar til et forsvarlig arbeidsmiljø og kunnskap om arbeidsrelaterede helseskader.

Vil statsråden fortløpende vurdere behovet for nye tiltak, gjerne granskning, som kan avdekke årsaken til at mange tidligere oljearbeidere i dag sitter igjen med ødelagt helse?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [11:38:00]: Jeg tror spøreren kanskje ikke helt hørte hva jeg sa. Jeg har altså ikke nyansert mine uttalelser. Jeg har bekreftet at de uttalelsene jeg gav forrige onsdag, stemmer, nemlig at de yrkesmedisinske avdelingene er fornøyd med det de nå får ut fra ConocoPhillips. Det var det jeg sa, og det er det jeg nå sier.

I tråd med det som vi la fram i stortingsmeldingen om helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten, som ble behandlet av den komiteen Åse Gunhild Woie Duesund sitter i, jobber vi akkurat etter det som Stortinget var med på å bestemme. Vi har nå en gruppe, bestående av arbeidsgivere og arbeidstakere og Petroleumstilsynet, som gjennomgår følgende: Hva er det vi vet? Hva er det vi mangler kunnskap om? Hva skal til for å få kunnskap om det vi mangler kunnskap om? Den jobben skal være ferdig nå til sommeren. Det er et omfattende prosjekt, som hele offshoremiljøet deltar i. Jeg kan jo ikke garantere utfallet av den analysen før den er ferdig. Jeg kan gjerne uttrykke et veldig sterkt ønske om at de finner ut mest mulig, men vi får nå vente på resultatet før vi ser hva det er.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Kenneth Svendsen.

Kenneth Svendsen (FrP) [11:39:22]: Jeg synes dette står i sterk kontrast til det som stod i Dagbladet.no. Der er det henvist til møtet med ConocoPhillips. Det står:

«Aasen bestrider likevel på det sterkeste at sykehuset mottar «informasjon av høy kvalitet», slik statsråd Bjarne Håkon Hanssen fremholdt i Stortingets ordinære spørretime.»

Så her er det tydeligvis to syn på dette.

Men bakgrunnen for dette, som også står i Dagbladet.no, er at dette rammer oljearbeidere ved at de kan miste rettigheter til pensjon, og de kan miste private forsikringer. Det står også om en masse avsløringer som er skjedd

over tid – ting som har skjedd tidligere, og ting som skjer i dag. Det er helt åpenbart at det er behov for en granskning for å gi disse arbeiderne de rettighetene de faktisk har krav på.

Da er mitt spørsmål: Vil statsråden sette i gang en sårn granskning, også basert på ønskene fra det samme medisinske miljøet?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [11:40:26]: Jeg tror jeg vet ganske godt hva det miljøet mener nå, for jeg har hatt møte med dem, allerede sist mandag.

Det som er hovedpoenget når vi sitter og diskuterer dette med de yrkesmedisinske avdelingene, selskapene, Petroleumstilsynet, STAMI osv., altså hele det yrkesmedisinske miljøet i Norge, er at den informasjonen som er tilgjengelig, den er tilgjengelig. Det har ikke vært helt bra, men nå er det helt greit. Man får ut det f.eks. ConocoPhillips har. Problemet er ikke det. Problemet er at det er en del ting som ikke er dokumentert, som vi ikke vet, og ting som ikke ble tatt vare på som ble dokumentert på det tidspunktet eksponeringen skjedde, for 35 år siden. Det trenger vi mer kunnskap om, mer forskning på. Vi må prøve å gjenskape de miljøene, sånn at vi kan se på hvordan de vil virke på mennesker, for på den måten å kunne hjelpe dem som ble yrkesskadet da, med å få en yrkesskadeerstatning i dag. Vi trenger forskning og kunnskap, ikke granskning. For det er ikke hemmelighold som er problemet, det er mangel på kunnskap som er problemet.

Presidenten: Ingebrigt S. Sørfohn – til oppfølgings-spørsmål.

Ingebrigt S. Sørfohn (KrF) [11:41:40]: Eg må seia det er påfallande dersom det er slik at forskarane seier éin ting til statsråden og noko anna til media.

Er det noko som er sikkert, er det iallfall at dei som har arbeidd i oljenæringa, og som arbeider der, har krav på både respekt og anstendig behandling når dei etter fleire års innsats fortel om store helseskadar som følgje av kjemikalieeksponering. Det er dokumentert bl.a. i Dagbladet.no kva forskarane seier, både ved Haukeland og i Telemark. Dei seier at det er ikkje god nok dokumentasjon, osv.

Mitt spørsmål til statsråden er eigentleg: Meiner han at den verkelegheitsbeskrivinga frå leiarane ved arbeidsmedisinske avdelingar tilseier at tidlegare oljearbeidarar i dag får ei rettssikkerheit og ei kvalitetsmessig god vurdering av sine påståtte yrkesskadar? Eller kva vil han gjera for å forbedra den situasjonen?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [11:42:44]: Jeg har overhodet ikke bestridt at det er all grunn til å gjøre en bedre jobb overfor de oljearbeiderne som mener at de har yrkesskader som følge av bl.a. kjemikalieeksponering i pionertiden i Nordsjøen. Men det jeg er opptatt av å diskutere, er: Hva er årsaken til at de ikke får god nok hjelp? Er årsaken at oljeselskapene holder tilbake opplysninger? Eller er den det at vi ikke har den kunnskapen? For det forteller jo veldig mye om hva vi skal gjøre. Skal vi grave

i og granske oljeselskapene, eller må vi forske og utvikle ny kunnskap? Analysen for beslutningen er jo grunnleggende viktig, og min beslutning er i hvert fall at det vi nå må bruke penger og ressurser på, er ikke å granske i hemmelighold, men å forske for å få den kunnskapen vi trenger for å hjelpe de oljearbeiderne som både fortjener og trenger bedre hjelp enn Helse-Norge greier å gi dem i dag.

André N. Skjelstad (V) [11:43:48]: Det er alvorlige påstander som blir satt fram i Dagbladet.no. Det kom også opp i spørretimen den 31. januar. For folk som er involvert og har fått eller frykter å få yrkesskader, f.eks. knyttet til kjemikalier på oljeinstallasjonene, er det viktig at de opplever at myndighetene faktisk spiller på lag med dem og er støttespillere når det gjelder å få innsyn og åpenhet om det som har skjedd. Det handler ikke om granskning, men det handler om å få en åpenhet om det som faktisk har skjedd, og et erfaringsgrunnlag ut fra det. Synes statsråden at selskapenes håndtering i denne saken er tilfredsstillende? Og vil han medvirke til at all relevant informasjon kommer på bordet?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:44:37]: Der er det også viktig for meg å være presis. Det selskapet som først og fremst har vært i vinden, som det har vært de største sakene om, og som det har vært mye skriverier om, bl.a. i Dagbladet.no, er ConocoPhillips. Virkelighetsbeskrivelsen der er at man ikke har vært fornøyd med måten ConocoPhillips har åpnet opp sine dokumenter, sine arkiver, på, men at man nå er fornøyd – nå får man ut tilgjengelig informasjon. Det Tor B. Aasen og Anne Kristin Møller Fell, fra henholdsvis Haukeland og Telemark, sa til meg på det møtet på mandag – jeg har skrevet det sammen med dem, sånn at jeg ikke skulle komme i fare for å feilsitere dem – er at de nå, etter møtet som var i desember, har et klart inntrykk av og tillit til at de får ut tilgjengelig informasjon. Så det er ikke et forsøk på å legge ord i munnen på dem, men det er ord de har sagt til meg og sagt at jeg kan fortelle videre i Stortinget.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:45:47]: Statsråden skal få stå litt til.

Vi har hørt at det med ny utlendingslov er vanskelig, med stor intern uenighet og andre ting. Men ett område er vi enige om, de aller fleste her i salen, nemlig området arbeidskraftinnvandring. For det er viktig for å opprettholde velferden i landet vårt at vi får inn arbeidskraft når vi er i en økonomi i så stor vekst.

UDI sier at gjennomsnittlig behandlingstid når det gjelder arbeidskraftinnvandring, har gått ned. Men det er egentlig litt lett omgang med tall, for man prioriterer de enkle sakene, mens køen egentlig øker og de vanskelige sakenes behandlingstid også øker veldig mye. Man kjenner til store norske bedrifter som trenger kompetanse – spesialkompetanse. Når jeg snakker med de ansatte i Opera Software, som er stolt over å være en norsk teknologibedrift, og som bestiller kompetanse fra f.eks. Kina

og India, sier de at det ikke er like enkelt å få kjempedyktige fagfolk til å sitte i Kina eller India i seks måneder og vente under behandlingstida i UDI.

Spørsmålet mitt til statsråden er om statsråden er tilfreds med at køen skal være så lang. Er man tilfreds med at de geografiske områdene som først og fremst leverer veldig kvalifisert personale til oss, får økt ventetida til inntil det dobbelte for å få behandlet sakene? Statsråden har jo i dag sagt at han gjør store grep for å utvikle og forbedre velferdsordningene. Det er også et veldig viktig grep for å utvikle og forbedre velferdsstaten vår at vi får gjort noe med dette. Et annet problem er at bedriften ikke føler at de får noe informasjon om hvor lang tid dette tar, mens deres dyktige fagfolk sitter og venter. Er statsråden tilfreds med denne utviklinga?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:48:03]: Jeg tror at jeg skal være veldig tydelig på at så lenge det er ventetider, og hvis det stemmer at noen må vente så lenge som det spøreren nå legger opp til, så er jeg ikke tilfreds. Jeg vil ikke være tilfreds før ventetidene er så korte som det overhodet er mulig å få dem.

Det er ingen tvil om at vi nå har en utfordring i UDI når det gjelder saksbehandlingstider. Det gjelder til dels for arbeidsinnvandring, selv om det er der det fungerer absolutt best, men det gjelder også for asylsøknader, for familiegjenforeningssaker og for helheten i det UDI holder på med. Det skyldes to ting – for det første at vi nå kvalitets-sikrer arbeidet i UDI som følge av konklusjonene i Graver-kommisjonens rapport om granskingen av UDI, for det andre en klar økning, en vekst, i antall saker. Derfor jobber vi nå intenst med å se på situasjonen i UDI og se på om det er behov for ekstraordinære tiltak overfor UDI forholdsvis raskt.

Men så har jeg lyst til å si i tillegg: UDI har i tildelingsbrevet fra meg fått en veldig klar føring på at arbeidsinnvandringssaker skal prioriteres. De må tas først. Det kunne vært interessant å ha en dialog med det aktuelle selskapet som spøreren viser til, for vi har overfor noen større aktører laget en ordning – jeg tror det var den forrige regjeringen som laget den, og jeg har videreført den, for det er en bra ordning – og den ordningen går ut på at en del selskap av en viss størrelse og kjent for å ha orden i saksakene kan få forhåndsgodkjent arbeidstillatelse. Da er det bare å fylle inn navnet og sende inn papiret, og så er det i orden. Det kunne ha vært interessant å se nærmere på om det ikke kunne være aktuelt at et sånt teknologiselskap kom inn under den ordningen. Det er ikke sikkert de er klar over at den finnes.

Trine Skei Grande (V) [10:50:08]: Jeg takker for det svaret, men ettersom vi har sett at næringsministeren bare har bidratt med vann, tenkte jeg kanskje jeg skulle følge opp med et spørsmål til næringsministeren.

Dette fører jo til at en rekke norske bedrifter faktisk får problemer med tilgang på fagfolk. Jeg nevnte Opera Software som en sånn bedrift, men Maritimt Forum, f.eks., som er en interesseorganisasjon for offshorebedrifter i Stavanger-området, sier at dette er veldig tidkrevende pro-

sesser, de går stadig saktere, de er uforutsigbare, det er umulig å planlegge, og det gjør det virkelig vanskelig å holde på de fagfolkene som man endelig har fått tak i på det store verdensmarkedet på kompetanse.

Mitt spørsmål til næringsministeren er om næringsministeren er tilfreds, eller om næringsministeren kanskje kunne kommunisere på andre måter enn ved vannlevering til arbeids- og inkluderingsministeren, for å få til samarbeidsstrukturer som gjør at norsk næringsliv sikres den arbeidskraften de trenger for å utvikle næringene.

Statsråd Dag Terje Andersen [10:51:14]: Som representanten peker på, er dette viktig også for næringslivet, og derfor er det viktig å holde seg inne med arbeids- og inkluderingsministeren. Virkemidlene ligger jo stort sett hos ham.

Det beste eksempelet vi kan vise til i forhold til det arbeids- og inkluderingsministeren peker på, er kanskje at det innenfor skipsfart pågår et utstrakt samarbeid, f.eks. mellom Norge og India, der norske selskaper bidrar til kompetanseheving i India innenfor systemer som er forhåndsgodkjent, sånn at vi kan klassifisere sjøfolk som skal jobbe på norske båter, rekruttert i India og opplært i India, i samarbeid med norske selskaper der borte. Det er ett godt eksempel på det arbeids- og inkluderingsministeren var inne på – at vi setter inn tiltak for å gi mulighet til sysselsetting av utenlandsk arbeidskraft i Norge og kan lage systemer for å godkjenne utdanningssystemer i utlandet.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Kenneth Svendsen.

Kenneth Svendsen (FrP) [10:52:27]: Spørsmålet går til Bjarne Håkon Hanssen.

Bedrifter som trenger spesialkompetanse, er vanligvis bedrifter som er ute med anbud i beinhard konkurranse etc. Jeg fikk en mail fra en bedrift i Lofoten som hadde søkt UDI om å få en spesialfagarbeider fra Filippinene til å komme. Det var vanskelig. De hadde ventet i fire måneder, og de ringte hit for å prøve å få hjelp til det. De hadde kontaktet UDI og forklart situasjonen, at de hadde leveringsproblemer fordi de manglet fagkompetanse. Svaret fra UDI var at de måtte bare vente.

Dette er selvfølgelig bare ett av flere eksempler på at behovet for fagkompetanse ikke dekkes inn. Spørsmålet mitt er: Hva vil statsråden gjøre for å få fortgang i behandlingen av sånne søknader?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:53:31]: Hovedsvaret er det svaret jeg gav til representanten Trine Skei Grande. Jeg bare bygger videre på det og sier at det som er viktig å huske, er at det er to typer arbeidsinnvandring. Vi har den type arbeidsinnvandring som kommer innenfor EØS, der en har forenklede saksbehandlingsregler, og der ting går forholdsvis raskt. Det er snakk om dager, i verste fall uker, men ikke måneder. Og så har vi den arbeidsinnvandringen som spøreren nå er opptatt av, arbeidsinnvandringen fra land utenfor EØS, som går på fagarbeidere.

Det var i hele 2006 om lag 1 700 som kom hit og fikk arbeidstillatelse på det grunnlaget.

Svaret på det som det spørres om, er at det UDI selvfølgelig trenger for å få ned saksbehandlingstiden, er større ressurser for raskere å kunne behandle den type saker. Vi har nå bedt UDI prioritere arbeidsinnvandring, det skal komme først i køen. Det vil jeg tro Svendsen er enig i. I tillegg gjør vi nå en jobb som følge av veksten i antall saker for å se på om det er behov for å styrke UDI utover det som ligger i budsjettet for 2007.

Presidenten: Erna Solberg – til oppfølgingsspørsmål.

Erna Solberg (H) [10:54:54]: Jeg vil takke statsråden for at han mener at den forrige regjeringen gjorde noe fornuftig. Det står litt i motstrid til et tidligere svar om akkurat samme tema, hvor det ble sagt at vi ikke gjorde noe. Vi har altså gjort noe.

Min analyse av problemet med arbeidsinnvandring er ikke at vi mangler noe i regelverket, med unntak av på noen små områder, hvor det ligger forslag fra Høyre i Stortinget. Men hovedspørsmålet er om vi klarer å få arbeidsgivere og arbeidstakere til å møtes i denne verden, og om det offentlige har en rolle å gjøre i det. Og da er vår bønn til statsråden: Det er ikke nødvendig med en ny melding om arbeidsinnvandring. Det som er nødvendig, er ny aktivitet fra Regjeringens side i møte mellom en arbeidstaker og en arbeidsgiver ute. Det er å forenkle praksisen, bl.a. ved å utvide den ordningen som den forrige regjeringen laget, med prekvalifisering av arbeidsgivere, sånn at man kan ta inn en person før man går gjennom selve systemet. Og det er f.eks. å starte norskopplæring i utlandet målrettet mot områder og land hvor det kan være interessant å hente arbeidstakere fra. Alt dette foreslo vi en strategi for i vårt alternative budsjett. Jeg håper statsråden gjør det, ikke bare kommer med en melding.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:56:04]: Selvfølgelig gjorde den forrige regjeringen mye i løpet av fire år. Mye var fornuftig, men absolutt ikke alt. Derfor må jeg nok nyansere litt beskrivelsen av den forrige regjeringens politikk.

Men det som representanten Solberg nå tar opp, er veldig interessant. Jeg er helt enig med Solberg i at sannhetens øyeblikk er i møtet mellom bedriften og den aktuelle arbeidstakeren. I dag er jo virkeligheten i norsk politikk at dette er en sak der vi overlater 100 pst. til norske bedrifter å finne arbeidstakeren, få på plass kontakten og bidra til at vedkommende får arbeidstillatelse i Norge.

Vi kan forenkle arbeidstillatelsen, og det er vi opptatt av. Men mitt spørsmål, som jeg ønsker å drøfte i en stortingsmelding om arbeidsinnvandring, og som jeg tror vi trenger å tenke litt sammen rundt, er om staten – utenriks-tjenesten og norske myndigheter – skal delta mer aktivt ute i verden for å spleise bedrifter – norske bedrifter – og arbeidstakere, og om vi skal ha en aktiv rolle i de spørsmålene. Der har vi ikke en politikk, der hadde ikke dere en politikk, og spørsmålet er nå om vi skal utvikle en sånn politikk.

Erna Solberg (H) [10:57:19]: President! Jeg har et svar til ham: Han kan gjøre det uten en stortingsmelding –

Presidenten: Presidenten kan ikke tillate det.

Åse Gunhild Woie Duesund – til oppfølgingsspørsmål.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [10:57:34]: Det er viktig å legge til rette for nødvendig arbeidsinnvandring, men det er minst like viktig å sikre at de som allerede er innvandret til Norge, har forsvarlige lønns- og arbeidsvilkår. I den senere tid er det iverksatt flere tiltak for å forhindre dårlig behandling av utenlandske arbeidstakere. Særlig har det vært viktig å styrke Arbeidstilsynet med flere stillinger og bedre regelverk. Kristelig Folkeparti mener det er viktig med ytterligere tiltak mot sosial dumping. Etter vår mening bør tillitsvalgte raskt få innsynsrett i lønns- og arbeidsforhold som tilbys ved innleie av utenlandsk arbeidskraft i områder der minstelønn gjelder etter allmenngjøringsvedtak. Hvordan vurderer statsråden et slikt forslag? Og når vil det eventuelt kunne innføres?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:58:25]: Jeg sendte et forslag til en sånn forskrift på høring rett før jul. Så forslaget er nå ute på høring, der vi foreslår i forskrifts form at tillitsvalgte skal gis innsynsrett i lønns- og arbeidsvilkår på arbeidsplasser som omfattes av en allmenngjort tariffavtale.

Presidenten: Odd Einar Dørum – til oppfølgingsspørsmål.

Odd Einar Dørum (V) [10:58:56]: Først får jeg takke statsråden for å være sympatisk ikke-sosialdemokratisk – i min språkbruk, og det er bare ment positivt – når statsråden i svaret til representanten Trine Skei Grande sa at man kanskje skal se på selskapet Opera Software, og her kommer jeg til poenget mitt.

Vi har en kvote for fagarbeidere på 5 000. Jeg tror at vi i fjor tok inn ca. 1 800–1 900 av den kvoten. Det kunne jo være et poeng for statsråden, som er kreativ og drar til Canada for å se hva man kan lære, at man kunne gå gjennom slike ordninger for rett og slett å høvle ned alle de unødvendige dørstokkene som er der, for å sørge for at systemet fungerer, og så la en slik kvote som vi faktisk har, være et skinnende eksempel på at man – jeg holdt på å si – driver «politics by walking around» og ikke lar byråkrati drive «walking around» nærmest selvgående.

Mitt spørsmål til statsråden er: Er statsråden villig til å se på denne kvoteordningen, slik at vi kan ta inn de folkene vi åpenbart trenger, og som jeg med mine vandringar f.eks. i fag- og forskningsmiljøer ser at det er vanskelig å få inn?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [11:00:00]: Ja, men jeg har behov for å si at problemet vårt er ikke kvoteordningen. Kvoten er på 5 000, men det er ikke slik at når det kommer 5 000, er det stopp. Når det kommer 5 000, skal arbeidskraftmyndighetene vurdere situasjonen i arbeidsmarkedet før en sier at vi kan gå videre. Så det er ikke et

tak på maks 5 000, det er bare det at en utlyser en aktivitet fra arbeidskraftmyndighetene når vi kommer til 5 000. Men problemet vårt er jo at vi hadde en kvote på 5 000 i fjor også, og det kom 1 700. Det er mange som tror at hvis vi i Norge bare sier ja, kanskje vi trenger noen ingeniører fra India, blir vi nedrent av ingeniører fra India. Problemet vårt er at de kommer jo ikke til Norge. Det er derfor det er en utfordring å reise temaet om arbeidsinnvandring, reise spørsmålet om Norge må innta en langt mer offensiv holdning som nasjon for nettopp å samarbeide med norsk næringsliv for å se på hvordan f.eks. faglærte fra India, Kina og ellers rundt omkring i verden kan tenke seg å velge Norge som et framtidig arbeidssted. Det er det vi drøfter i denne stortingsmeldingen.

Presidenten: Siden det ikke er ordinær spørretime i dag, har presidenten til hensikt å gi adgang til to hovedspørsmål til, slik at vi får med alle som har meldt seg til hovedspørsmål. Det er også fordi presidenten har grunn til å tro at spørsmålene vil gå til de to andre statsrådene som er til stede, men det får vi se.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen: Gjerne det!

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Kåre Fostervold (FrP) [11:01:37]: For å bidra til litt spredning i arbeidsmengden i Regjeringen går mitt spørsmål til landbruks- og matministeren.

I en fersk EU-dom slås det fast at den danske praktiseringen av boplikten strider mot artikkel 56 i EF-traktaten, som omhandler prinsippet om fri kapitalbevegelse. Samtidig mente EF-domstolen at boplikten kunne være i strid med grunnleggende menneskerettigheter, bl.a. om retten til å velge bosted. Selv om det danske regelverket ikke er en kopi av det norske, er prinsippet for de to regelverkene det samme, og de har samme målsetting. I tillegg mener juridiske eksperter på den norske boplikten at praktiseringen av denne loven har vært ulovlig siden Norge gikk inn i EØS-ordningen. Dette må fortone seg for statsråden som – og la meg låne tittelen på en amerikansk actionfilm – «An Inconvenient Truth». Allikevel sier altså statsråden ifølge enkelte medier at han vil fortsette å kjempe for å opprettholde boplikten. Jeg skal ikke bestride statsrådets engasjement for det norske landbruket, men å legge så mye prestisje i en sak der man til de grader ser ut til å bryte internasjonalt inngåtte avtaler og erklæringer, fremstår som merkelig. Særdeles merkelig blir det når undersøkelser viser at boplikten overhodet ikke virker etter statsrådets og landbrukssamvirkenes hensikt. Undersøkelser som er gjennomført, viser at kommuner med boplikt har like mange tomme hus som kommuner uten boplikt. Det som dessverre viser seg å være tilfellet, er at boplikten i stor grad fører til at landbrukseiendommer forfaller, og etter hvert blir stående tomme.

Så mitt spørsmål til landbruks- og matministeren er følgende: Vil statsråden i nærmeste fremtid informere Stortinget om konsekvensene for den norske lovgivnin-

gen av den såkalte Festersen-dommen, og når kan Stortinget eventuelt forvente at Regjeringen fremmer de nødvendige forslag til lovendring, slik at vårt lovverk er i henhold til internasjonalt inngåtte avtaler?

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:03:38]: Stortinget vil selvsagt få seg forelagt vurderinger og en innstilling fra Regjeringa i denne saken når vi har sett nøye gjennom konkret hva som ligger i den domsavsigelsen fra EF-domstolen. Men det er nok grunn til å komme med noen kommentarer til representanten Fostervold i forhold til hvor saken står for øvrig.

Det er åpenbart at det er ulikheter i boplikten i Norge og i Danmark, og det betyr at det ikke er noen automatikk i at det som her har skjedd i Danmark, får direkte overførbare betydning for Norge. I tillegg mener jeg, i motsetning til representanten Fostervold, at boplikten fungerer. Det holder å sette seg i bilen og kjøre rundt og se på norske bygdesamfunn, så ser en at vi faktisk har lyktes i forhold til bosetting på en helt annen måte enn hva en f.eks. har gjort på andre sida av grensa. En vesentlig grunn til det er at vi har valgt å sette krav til at en ønsker å utvikle gårdene i Norge ved bosetting, i motsetning til hva andre har gjort, og at en med det i større grad har fått folk bosatt på gårdene som ønsker å bruke gården som utgangspunkt for næringsutvikling, ikke bare som en fritidseiendom. En nøkkel i forhold til utvikling av norske bygder framover er å få de menneskene ut på bygda som har lyst til å drive næringsutvikling, har lyst til å skape arbeidsplasser ute på bygda og ikke bare ser for seg et sted hvor de skal bruke noen uker av året. Så jeg mener det er veldig mange gode grunner til at vi i Norge skal legge opp til å ha boplikt også videre, men så skal vi selvsagt nå, grundig og skikkelig, gå gjennom det som har skjedd i forhold til boplikten i Danmark, og komme tilbake med en vurdering når vi har gjort det.

Kåre Fostervold (FrP) [11:05:23]: Jeg takker statsråden for svaret, men jeg opplever det som om man tåkelegger litt hva som er faktum i saken. Statsråden var inne på om dette ville være gjeldende i Norge eller ikke, og stilte seg sterkt tvilende til det, fordi det er forskjell. Men det står i sterk kontrast til det faktum at Regjeringen altså sendte to representanter for å holde innlegg i den saken, og det kan derfor være litt avklarende for Stortinget om statsråden kan forklare hvorfor Regjeringen så det nødvendig å sende to representanter for å holde innlegg i en sak man ikke trodde ville ha noen stor betydning for norsk rettspraksis.

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:06:07]: Jeg har ikke sagt at ikke saken er interessant for Norge. Det jeg sier, er at det er forskjell i forhold til boplikt i Danmark og i Norge, og det er altså viktig å få fram at en i forhold til boplikt i Norge har to typer boplikt, en personlig og en upersonlig, og at dette handler om den personlige boplikten, som har vært oppe til vurdering i EF-domstolen. Så det er åpenbart at det her er grunn til ikke bare sånn uten videre å konstatere at dette er overførbart til det norske systemet.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Lars Sponheim.

Lars Sponheim (V) [11:06:51]: Det undrer meg, når nå debatten etter den danske debatten er kommet opp, at ikke departementet har veiledet debatten med mer presise svar, for det var en lignende dom i EU for noen år siden som gjaldt Østerrike, og da presiserte en fra norske myndigheter – sendte ut skriv hvor en la vekt på det – at den upersonlige boplikten ikke er rørt, og at en bør endre praksis i retning av at en bør pålegge upersonlig boplikt. Det skal bo folk på gårdene. Så bør det begrunnes særskilt når det er grunnlag for i tillegg å pålegge eierne en personlig boplikt, som nok åpenbart rører ved en del grunnleggende ting. Men det er boplikt i det hele tatt, en upersonlig boplikt, at det bor folk på gårdene, som er det avgjørende. Det bør ikke bare være bønder, medlemmer i Bondelaget, som kan få bo på bygda, men også andre mennesker bidrar til lys og varme og fornuft på bygdene.

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:07:48]: Jeg kan forsikre representanten Sponheim om at Regjeringa ikke jobber med forslag om bondelagsmedlemskap som kriterium for bosetting ute på norske bygder.

Det er helt riktig, som representanten sier, at det faktisk er en liknende sak som er relevant i denne sammenheng, og som den forrige regjeringa, som representanten Sponheim var en del av, vurderte, og en konkluderte med at vi kunne fortsette å ha boplikt i Norge. Det jeg sier, er at vi skal se på det som nå har skjedd, på en seriøs og skikkelig måte, og når vi har gått gjennom det, skal vi komme med de konklusjonene det er naturlig å komme med, når vi har sett på det juridiske aspektet knyttet til den dommen som foreligger. Men som sagt, jeg mener – og jeg oppfatter det heller ikke slik at representanten Sponheim sier det motsatte – at vi her snakker om et lovverk i Norge som har hatt vesentlig betydning for bosetting og distriktpolitikk og sånn sett også landbrukspolitikken i Norge fram til i dag.

Presidenten: Øyvind Korsberg – til oppfølgingsspørsmål.

Øyvind Korsberg (FrP) [11:08:52]: Det er litt merkelig at man i år 2007 har en debatt i Stortinget om frihet til å velge selv hvor man skal bo. Jeg synes det er merkelig at statsråden velger å støtte en ordning som ble innført i 1975, som kan være i strid med menneskerettighetene, og som ifølge undersøkelser viser seg ikke å fungere.

Når man vet at 25 pst. av landbrukseiendommene i Norge, altså 46 000 eiendommer, står ubebodd, skulle man tro at statsråden var interessert i å endre en lov som beviselig ikke fungerer. Vil statsråden ta et initiativ til å få evaluert virkningen av boplikten, slik at Stortinget kan få seg forelagt en sak om grunnleggende fakta om en lov som til de grader kan være i strid med internasjonal rett, og som fører til avfolkning av Bygde-Norge?

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:09:52]: Representanten Korsberg har et poeng i forhold til hva som er gjort av forskning på dette området. Jeg konstaterer at det er veldig lite som er gjort, og at det blir brukt relativt mye argumentasjon knyttet til den lille forskningen som er gjort av et begrenset antall personer. Det å bruke noe ressurser på mer forskning og mer kunnskapstilfang om konsekvensene av den politikken vi har ført i Norge på dette området, er ikke nødvendigvis noen dum idé. Det er av de ting som blir vurdert også fra min side.

Utover det er nok min oppfatning den at vi har betydelig konkrete eksempler å vise til ute i norske bygder, som er et resultat av det at vi har satt krav til bosetting når en overtar en eiendom. Det er jo ikke en plikt til å overta en eiendom. Det er en helhetsinngang på den måten at hvis du velger å overta en eiendom, ligger det også forpliktelser knyttet til det.

Presidenten: Torbjørn Hansen – til oppfølgingsspørsmål.

Torbjørn Hansen (H) [11:11:06]: Nationen drøfter i dag boplikten på lederplass og kommer bl.a. inn på bopliktsgrensen i landbruket på 20 mål dyrket mark. Nationen skriver om denne grensen, som ble hevet av den forrige regjeringen:

«Slikt» – altså grensen på 20 mål – «er verken til å leve eller dø av i store deler av landet.»

«Grensa bør opp,» (...) «Muligheten for fradeling av tomter til arvinger utenfor bygda, må også mykes opp.»

Dette skriver altså Nationen.

Dette er helt i samsvar med Høyres politikk i forhold til eiendomsrett og deregulering. Ser ikke også Senterpartiet og Regjeringen at filosofien om å tvinge folk til å bo i distriktene er veldokumentert mislykket, og at en bør fortsette dereguleringen, både for å styrke bøndernes eiendomsrettigheter og for å styrke mulighetene for vekst og nyinvesteringer ute i distriktene?

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:11:59]: Når representanten Hansen bruker begrepet «veldokumentert mislykket», tror jeg nok det er behov for kanskje å orientere seg litt i landskapet om hva som har skjedd ute på norske bygder sammenliknet med hva som har skjedd i tilsvarende bygdesamfunn i andre land. Det er helt åpenbart at når en har en helhetlig tenkning i Norge i forhold til at stor-samfunnet på den ene sida legger til rette i form av et rammeverk med importvern, med budsjettoverføringer, med et lovverk som legger til rette for næringsutvikling ute på bygda, og samtidig sier at hvis du velger – for det er det det er snakk om, det er snakk om å velge å overta en gård ute på bygda – har du også noen forpliktelser til å bidra til næringsutvikling i det lokalsamfunnet. Det er ikke snakk om noen plikt til å gjøre noe som helst, men det er snakk om en helhetstenkning som er slik at hvis en velger å ta over en eiendom som er et utgangspunkt for å drive næring, et utgangspunkt for å skape engasjement ute på bygda, så bør en faktisk gjøre det.

Presidenten: Ingebrigt S. Sørfonn – til oppfølgings-spørsmål.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [11:13:02]: Bakgrunnen for buplikta var og er liv og aktivitet på gardane og dermed også i lokalsamfunnet – altså lys i husa. Det er eit nokså fleksibelt regelverk med fullmakt til kommunane, som gjev høve til lokale og fornuftige tilpassingar, altså smidige ordningar. Men me ser at praksis er veldig varierende, alt frå ei rigid regelstyring til ein fornuftig situasjonstilpassa praksis.

Det er eit uomtvisteleg faktum at busetnad på gardane er eit av dei aller viktigaste verkemidla for å halda oppe levande bygder rundt om i fedrelandet. Då vert mitt spørsmål til statsråden: Har statsråden tankar om ein strategi for korleis buplikta ikkje skal få utvikla seg til ei klam tvangstrøye, men tvert om som eit smidig og godt verkemiddel for å sikra at det òg i framtida er lys i husa rundt om i landet vårt?

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:13:59]: Jeg deler fullt og helt representanten Sørfonns inngang om hva som er vitsen med dette lovverket, og hvorfor vi diskuterer disse spørsmåla. Det er nettopp for å skape – jeg vil si ikke bare lys, men også aktivitet, altså næringsutvikling ute på bygda. Det er det vi snakker om, det å få mennesker til å flytte ut på gårdene på bygdene som har lyst til å bidra med noe, lyst til å skape næring, lyst til å bidra til at det blir utvikling i de områdene.

Å se på den konkrete innretninga av boplikten, hvordan den virker på ulikt vis i forhold til det målet, har jeg en åpen holdning til, for hele poenget er jo å sørge for at det bidrar nettopp til det som representanten Sørfonn og jeg her sier. Så er vi jo da i den situasjonen nå at vi skal se på reglene som følge av det som var utgangspunktet for hele denne spørreunden.

Presidenten: Vi går videre til det siste hovedspørsmålet.

Torbjørn Hansen (H) [11:15:04]: Jeg må nok skuffe næringsministeren, for mitt hovedspørsmål går også til landbruks- og matministeren.

Jordbruket er en av flere næringer i Norge som holder et høyt omstillingstempo. Denne omstillingen er Senterpartiet og Regjeringen åpenbart sterkt imot, og landbruksministeren har uttalt helt klart at hvert bruk som nedlegges, er et personlig nederlag for statsråden.

Det er liten tvil om at landbruksministeren har en tøff arbeidsdag. Bare innenfor melkeproduksjonen står nederlagene i kø. Omstillingen i norsk landbruk går nemlig dobbelt så fort som i EU, til tross for at vi har senterparti-statsråd. I 2006 gikk omstillingen så fort at det forsvant 991 melkebruk. Dette er ca. tre personlige nederlag hver eneste dag for landbruksministeren.

Nationen kan i tillegg fortelle oss at her følger utviklingen en meget stø kurs. Anne Snellingen Bye i SSB uttalte i Nationen 26. januar:

«Vi ser ingen trendbrudd. Utviklingen går sin gang, i samme retning og i omtrent i samme fart».

Høyre synes ikke at utviklingen i norsk landbruk er så nederlagspreget som Senterpartiet vil ha det til. Omstillingen foregår i mange bransjer, og for Høyre er det viktig hvordan omstillingen skjer, og ikke minst hvordan næringen skal se ut i framtiden.

Regjeringen har gjort en del grep for å hindre nedleggelser. Et av dem er å gi litt mer subsidier, et annet er å undergrave konkurransepolitikken, et tredje tiltak er å styrke strukturpolitikken, og et fjerde er å innføre økte handelshindringer. Statsråden har lansert folkefjøsset som en framtidig liten driftsenhet.

Felles for disse strategiene er at de ikke i merkelig grad vil gi endringer i utviklingen. I den senere tid har vi hørt at Regjeringen også vil forsvare boplikten, selv om det ikke her er betydelig effekt i forhold til nedlagte bruk.

Jeg ønsker å få en avklaring fra Regjeringen når det gjelder holdningen til omstilling i landbruket. Er det fortsatt slik at statsråden mener at hvert bruk nedlagt er et personlig nederlag, eller har også Senterpartiet fått med seg at omstillingen er både positiv og nødvendig, og at vi trenger et litt mer framtidsrettet perspektiv i jordbrukspolitikken?

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:17:07]: Jeg tror at hvis representanten Hansen hadde vært med rundt om i landet på en del av de møtene som jeg er på – det er relativt mange, det er stort engasjement ute på bygda i landbrukspolitikken, og det er hyggelig – ville han høre en statsråd som snakket mye om omstilling. Jeg er generelt for omstilling også i landbruket. Det er veldig bra at det omstilles, det er veldig bra at det tenkes nytt, og det er veldig bra at en hele tida ser etter nye måter å gjøre ting bedre på.

Det som er hele utfordringen her, er at en har en balanse mellom omstilling og utvikling. Altså: Det å omstille til utvikling er noe helt annet enn å omstille til utvikling. Vi har faktisk formidable muligheter ute på bygda i forhold til å omstille til utvikling. Delvis handler det om det som nå skjer knyttet til matmangfold og det å få nye produkter fram fra den enkelte gård. Delvis handler det om å bruke gården som utgangspunkt for næringsutvikling knyttet til bioenergi, knyttet til Grønn omsorg og knyttet til reiseliv.

Jeg var selv i Tyskland på Grüne Woche for 14 dager siden, hvor fokus nettopp var rettet mot hva vi kan gjøre for å knytte landbruket og reiselivet mer sammen. Så jeg har fortsatt en stor tro på at vi klarer å bruke gårdene i Norge som et nav som utgangspunkt for å få til aktivitet ute på bygda, og da er det viktig at vi klarer å balansere ut omstillingstakt og utviklingsmuligheter.

Torbjørn Hansen (H) [11:18:22]: Da vil jeg spørre statsråden om vi kan konstatere at nedleggelse av bruk vil skje i framtiden, og at det ikke er et personlig nederlag for statsråden at det blir nedlagt flere bruk i framtiden.

Det som også er åpenbart når det gjelder melkeproduksjon, er at samdrifter er framtidens produksjonsform. Det er nå 1 760 samdrifter – en kraftig økning fra 1999, da det

var 432 samdrifter. 25 pst. av melkeproduksjonen skjer i dag i regi av samdrifter. Samdrifter er framtidsrettet og etter min mening positivt. Det er ca. 100 melkekyr, og det er en miljømessig og dyrevelferdsmessig positiv driftsform. Det kan være lønnsomt for bøndene, og det gir bedre velferdsmuligheter for bøndene.

Men det som skjer når en etablerer en samdrift, er at flere bruk går ut, og det blir ett bruk igjen. Da er det jo teknisk sett et nederlag hvis en definerer suksessen i forhold til antall bruk.

Ser ikke statsråden at en politikk for å bedre rammene for samdrift faktisk kan gjøre at man får framtidsoptimisme og lønnsomhet tilbake i jordbruket?

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:19:24]: Først til nedleggelse. Det blir i og for seg en forlengelse eller en repetisjon av hva jeg akkurat sa, for hele mitt poeng er at det kommer til å være omstilling i landbruket framover. Det betyr ikke at alle de som drev med melk i går, kommer til å drive med melk i morgen, for å ta et eksempel. Hele poenget her er å klare å bruke dette til å utvikle landbruket videre. Det er der jeg føler at det er et hav mellom det som representanten Hansen står for, og det som jeg står for, med hensyn til å ha en omstillingstakt som gir rom for denne utviklinga. For det er jo da vi mister noe underveis, hvis vi bare omstiller for avvikling.

Så til samdrifter. Det er smått fornøyeleg å lese representanten Hansens uttalelser fra møter med bl.a. samdriftsbønder, for en får inntrykk av at her har den nåværende regjering gjort store grep som da har gjort det umulig å ha samdrift i Norge. Det var den forrige regjeringa som gjorde de endringene som nå gjelder for samdrifter. Vi har ikke endret noe på det. Så det er sånn sett et regime som representanten Hansens parti har lagt til rette for, som nå fungerer i forhold til samdriftene.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Kåre Fostervold.

Kåre Fostervold (FrP) [11:20:44]: Jeg synes for så vidt ikke statsråden brukte anledningen til å fortelle hvordan han ønsker å snu utviklingen når det gjelder melkesektoren, men han konstaterer at man sier at ting går sin gang, og så får vi se hvordan det går.

Jeg vil følge opp med et spørsmål om dette med samdrift, for det å henvise til det den forrige regjeringen gjorde, er jo ikke akkurat så veldig fremtidsrettet. Det jeg lurer på, er om statsråden er villig til å gå gjennom de retningslinjene som vi har for samdrift på melkesektoren, og om han stiller seg positiv til å åpne for flere deltakere i en samdrift, eller øke den totale kvoten for samdrift.

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:21:28]: Jeg ser at i noe av den debatten som går, og som kanskje også ligger bak spørsmålet her, går en ut fra en tenkning om at samdriftene i dag er urettferdig behandlet eller har en annen stilling enn melkeproduksjonen i Norge for øvrig. Det er å snu saken helt på hodet. Det som er saken, er at om en

har en gitt produksjon med melk i Norge i dag, f.eks. 400 000 liter, blir det behandlet likt, uansett hvor mange som står bak den produksjonen. Jeg kan ikke se noen rettferdighet i at hvis man har to gårder ved sida av hverandre, hvor den ene er et enkeltbruk hvor mann og kone bruker sin arbeidsinnsats på å jobbe i det fjøset, og den andre er en samdrift hvor det er to enkeltpersoner som jobber sammen i et fjøs, skal de behandles forskjellig i form av tilskudd og rammebetingelser. Så den likebehandlinga som er av bruk basert på hvilken størrelse de har, mener jeg er en rettferdig ordning, og jeg ser ingen grunn til å endre på det.

Presidenten: Ingebrigt S. Sørfonn – til oppfølgings-spørsmål.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [11:22:39]: Mjølkeproduksjon er framleis det som gjev best avkastning for gardsdrifta. Framleis er det òg slik at ca. 60 pst. av mjølkeproduksjonen skjer på gardar med ein kvote på mindre enn 100 000 liter, altså typiske familiebruk. Familiebruket er ein viktig lekk i ein variert landbruksstruktur, og med det vert det òg ein viktig reiskap for å halda oppe busetnad, aktivitet, liv og trivsel rundt om i bygdene.

For dei fleste unge menneske, for ikkje å seia alle, er det viktig med ordna arbeidstid og ordna fritid. Det er det ikkje alltid lett å få til på eit familiebruk. Verkemiddel for å få dette til er betre velferdstiltak, avløysarordningar og sist, men ikkje minst, moglegheiter for fleksible og praktiske samdriftsordningar.

Mitt spørsmål til statsråden er difor: Kor viktig synest statsråden det er å sikra framtida for familiebruket? Og viss det er viktig, kva vil han gjera for å sikra at unge menneske òg i framtida vågar å satsa på familiebruket, noko som faktisk mange eigentleg har lyst til?

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:23:43]: Jeg mener at de beste virkemidlene for å få unge mennesker til å satse på en framtid i landbruket er forutsigbarhet når det gjelder rammevilkår, altså en tro på at det å investere, legge ned vesentlige økonomiske ressurser i en gård, gir en trygghet i forhold til å forvente avkastning, til at det er en arbeidsplass som det også om 10–20 år er mulig å hente ut en inntekt fra. Det handler også litt om rammebetingelser internasjonalt – WTO og den type jobbing som gjøres der.

I tillegg er det åpenbart at generell inntektsutvikling er en helt vesentlig faktor i forhold til å få unge mennesker til å ta over og satse innenfor landbruket. Nettopp derfor hadde vi i fjor et jordbruksoppgjør som var offensivt i forhold til jordbruksoppgjørene de siste åra. Det betyr at man med det gir en stimulans, ikke bare i kroner, men også gjennom å vise at en faktisk ønsker å legge til rette for en økonomisk utvikling for dem som satsar innenfor landbruket, som det skal bli mulig å få til i praksis.

Presidenten: Gunnar Gundersen – til oppfølgings-spørsmål.

Gunnar Gundersen (H) [11:24:49]: Statsråden bestyrer et regelverk, inklusiv boplikten, som på mange måter har ført til at man litt spøkefullt kan si at dødsbo er på tur til å bli den største eiergrupperingen i norsk landbruk.

Enkeltmenneskets interesser må vike for fellesskapets, heter det på det rød-grønne språket. Men hvis man går ned på enkeltpersonnivå, betyr det faktisk at det gamle ekteparet som vil selge småbruket sitt, og som ikke har etterfølgere, ikke får en pris som gjør at de kan flytte inn i en vanlig leilighet. Det betyr at de som *må* selge av forskjellige grunner, kanskje ikke kan finansiere forpliktelsene de har pådratt seg, eller finansiere en ny framtid.

Føler statsråden det bekvemt å bestyre å omvendt Robin Hood-prinsipp ute i Bygde-Norge, og tror han at det er måten å bygge Bygde-Norge på? Det er det ene spørsmålet.

Og: Vil statsråden sette i gang et forskningsprosjekt som kanskje kunne belyse om hans påstand om at boplikten fungerer, faktisk gjør det?

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:25:54]: For å ta det første først: De som driver landbruk i Norge i dag, er innenfor et politisk regime – et politisk regime hvor det gis muligheter gjennom importvern, budsjettoverføringer og et lovverk for øvrig. I det lovverket ligger også en tenkning om at ved gårdsoverdragelse skal bruksverdien ligge til grunn for overdragelsen. Det er en del av en helhetlig tenkning i forhold til hva som skal til for å skape økonomi og samtidig skape et rom for matproduksjon i Norge.

Å se for seg at en frikobler en del av dette og sier at ok, vi skal ha et politisk regime rundt landbrukspolitikken, vi skal legge til rette for landbruk på den enkelte gård, men når det kommer til eiendomsoverdragelse, når det kommer til «oppkapitaliseringa» av de verdiene som ligger som følge av det politiske regimet, og at vi som politikere ikke skal ha noen mening om det, blir faktisk ganske spesielt i forhold til den helhetstenkinga som må ligge til grunn hvis vi skal få til noe på dette området.

Presidenten: Lars Sponheim – til oppfølgingsspørsmål.

Lars Sponheim (V) [11:27:00]: Jeg kan stille meg bak og bekrefte det landbruksministeren sier, nemlig at

omstillingen og restruktureringen i melkeproduksjonen går sin gang. Det er ikke gjort noen politikkenringer av den sittende regjering som bidrar til at det ikke skjer. Det må skje. Det er nok delvis drevet av forhold utenfor landbrukspolitikken, som alternativ arbeidskraft, og drevet av teknologisprang som vi vet vi står overfor.

Den største omstillingen som har skjedd, er i så fall statsrådets retorikk, fra at hvert bruk som såkalt ble nedlagt, er et nederlag, til at han taler varmt for nødvendig omstilling når han reiser rundt på bygdene. Jeg synes det er betryggende, for det er bra for landbruket framover.

Det viktige er jo, som statsråden sier, at de som frigjør arbeidskraft ved f.eks. å gå over i mer rasjonelle samdriftsenheter, bruker den arbeidskraften til å utvikle annen næring på gårdene sine. Det gir mer robuste bygder, og det gir fortsatt den samme gode bosettingen.

Vil statsråden fortsatt ha et åpent sinn, slik at rammene for samdrifter og melkeproduksjon kan fortsette i den retningen, slik han hadde under forrige jordbruksoppgjør, ved det jordbruksoppgjøret som nå kommer?

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:28:11]: Jeg tror en forhenværende landbruksminister er innforstått med at det å ta jordbruksforhandlingene noen måneder i forkant i Stortinget verken er vanlig eller fornuftig, så jeg tror vi får la jordbruksforhandlingene komme når de kommer.

Når det gjelder retorikk og min holdning til dette, kan jeg forsikre representanten Sponheim om at jeg nok har sagt det samme i den tida jeg har holdt på med dette. Jeg mener helt oppriktig at hele poenget her er balansen mellom omstilling og utvikling. Jeg ser ikke bort fra at representanten Sponheim og jeg har noe forskjellige oppfatninger av hva det betyr i praktisk politikk i forhold til f.eks. endring av konsesjonsbetingelser og i hvor mye trykk man legger på at ting skal endres raskt. Jeg mener helt oppriktig at ved å klare å ha mer trykk på utvikling betyr det konkret flere arbeidsplasser ute på bygda om ti år enn om en har en omstillingstakt som ikke står i forhold til utviklingsmulighetene.

Presidenten: Dermed er den muntlige spørretimen over, og dagens kart er ferdigbehandlet.

Møtet hevet kl. 11.30.
